

EGY FIATAL TANULÓKAT VIZSGÁLÓ IDEGEN NYELVI SZÓTANULÁSI STRATÉGIA-KÉRDŐÍV FEJLESZTÉSE

Thékes István *, Bányai Mariann
* SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: szótanulási stratégiák; szókincs

Az elmúlt 30 évben, a kutatók a szótanulási stratégiákat számos módon kategorizálták. *Cohen* (1990) egy olyan szótanulási stratégiai taxonómiát dolgozott ki, amelyet három kategóriára bontott: (1) stratégiák arra, hogy emlékezzünk a szavakra, (2) szemantikai stratégiák és (3) gyakorlási stratégiák. *Rubin* és *Thompson* (1994) ezzel szemben három dimenziót javasolt: (1) a közvetlen módszert, (2) a 'menomincs' használatát és a (3) közvetett módszert.

Stoffer (1995) nevéhez fűződik a VOLSÍ kérdőív kidolgozása, mely 53 állításból és 9 dimenzióból áll. *Gu* és *Johnson* (1996) 91 tételes kérdőívet dolgozott ki, kínai diákok idegen nyelvi szókincstanulási stratégiájának felmérésére. Taxonómiájukban 8 dimenzió található. *Schmitt* (1997) a szakirodalom alapján alakította ki a szótanulási stratégiákra vonatkozó saját rendszerét, amelyet *Oxford* (1990) metakognitív, kognitív, memória és szociális csoportokra bontott szótanulási stratégiáinak kategóriáira épített fel. Ehhez *Schmitt* hozzátett még egyet, nevezetesen a determinációt, kialakítva ezáltal egy ötkomponensű rendszert. *Schmitt* munkája során nem csak a korábbi publikált kutatási adatokat használta fel, hanem tanári és tanulói interjúkra is alapozott.

Kutatásunk célja az volt, hogy kifejlesszünk egy fiatal tanulók idegen nyelvi szótanulási stratégiáit mérő kérdőívet. Kérdőívünk összeállításakor öt dimenziót állítottunk fel a szakirodalom alapján: (1) kognitív, (2) memória, (3) metakognitív, (4) determinisztikus és (5) társas. Az egyes dimenziók különböző számú kérdést tartalmaztak. Így végül 52 tételes kérdőív alakult ki. A tanulóknak gyakorlási skálán kellett megjelölniük, hogy az adott cselekvést milyen intenzitással végzik. A 'soha', 'havonta', 'hetente', 'mindig' lehetséges válaszok közül kellett választaniuk. A pilotmérést 2013 novemberében szegedi iskolákban végeztük el 103 résztvevővel. A kapott eredményeket itemanalízisnek vetettük alá.

A kérdőív megbízhatósága igen magas volt (Cronbach- $\alpha=0,91$). Mindenekelőtt megvizsgáltuk a nagyon alacsony szórású itemeket. Minden diák a 'szótárfüzetembe kiírom a szavakat' állításnál a 'mindig' választ jelölte be. Voltak olyan állítások ugyanakkor, amelyeknél a 'soha' választ jelölte be az összes adatközlő. Ezért úgy döntöttünk ezeket az itemeket a továbbiakban nem használjuk. Megvizsgáltuk továbbá az itemek egymással való korrelációit. A faktoranalízis során azt találtuk, hogy az előzetesen megállapított dimenziók nem adódnak a kapott eredményekből. Több metakognitív faktorba sorolt tétel a memória dimenzióhoz tartozó tétellel mutatott erős együttjárást. Mivel 11 új faktort kaptunk, úgy döntöttünk, hogy faktorforgatással csökkentjük a faktorok számát. Végül öt új dimenziót hoztunk létre a tételek csoportosulása alapján: (1) memória, (2) használathoz kötött, (3) funkcionális, (4) autentikus környezethez kötött és (5) hagyományos stratégiák.

2014 első felében kerül felvételre az új, immár csak 33 tételből álló kérdőív online formában nagymintán. Az itemelemzés során fog eldőlni, mennyire működik majd jól a létrehozott mérőeszköz.

A kutatás az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával a TÁMOP 3.1.9-11/1-2012-0001 azonosító jelű „Diagnosztikus mérések fejlesztése” című kiemelt projekt keretében valósult meg.